

О. І. ЛИННИК, канд. екон. наук, доц., НТУ «ХПІ»

Є. В. АНІСІМОВА, магістр НТУ «ХПІ»

НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ

У статті розглянуто проблеми адміністрування податків в Україні. Виявлено прорахунки державної податкової політики в період реформування економіки. Запропоновано шляхи вдосконалення механізму регулювання податкової системи України

The problems of administration of taxes are considered in the article. Faults of the state tax policy during reforming economy are shown. The ways of improvement of the control mechanism to tax system of Ukraine are offered

Вступ. Проблема адміністрування податків в Україні існує давно та поширюється високими темпами. Збій в системі адміністративного регулювання податковою сферою підриває цілісність економічної системи в цілому, гальмує розвиток держави у інших сферах.

Постановка завдання. Метою даної роботи є аналіз стану податкової системи України в умовах реформування та виявлення недоліків в системі управління податками.

Методологія. Актуальність тематики, пов'язаної з дослідженням регулювальних механізмів оподаткування, підтверджується науковими публікаціями сучасних українських вчених. Зокрема, їй присвячені роботи Селіванова А., Павленка Р., Ластовецького А., Кірея А., Соколовської А. М. та ін., які досить багато уваги приділяють удосконаленню регуляторного потенціалу податків в Україні.

Результати дослідження. Адміністрування податків – це механізм, що включає систему способів та організаційно-правових заходів відчуження уповноваженими державними органами податків і зборів [1]. Адміністрування податків перебуває під впливом податкової політики держави: податкова політика формує організаційний механізм податкової системи і визначає зміст адміністрування. Помилки в податковій політиці та прорахунки в концепції розвитку податкової системи спричиняють недоліки механізму адміністрування податків. Українська податкова система вкрай потребує вдосконалення системи адміністрування як одного з елементів економічної системи держави. Надмірне регулювання податкових відносин, широкі права і недосконалість механізмів відповідальності податкових органів в Україні створюють несприятливі умови для ділової активності. Зарегульованість економічних і соціальних відносин, зловживання правоохоронних і контролюючих органів службовими повноваженнями веде

до поширення корупції, розростання тіньової економіки, зниження інвестиційної привабливості України [2].

Кількість документів, що обов'язкові до виконання дуже велика. В них розгорнуто прописано повноваження державних органів та не досить розкрито їх обов'язки та відповідальність. Більше 100 органів наділені правом перевірки юридичних осіб з різних питань, причому 61 з них має право заарештовувати банківські рахунки, позбавляти ліцензій, вилучати документи. В цілому, українські підприємці витрачають на спілкування з різними контролюючими установами більше 30% свого часу, що є неприпустимою витратою часу і людських ресурсів (як бізнесом, так і державними органами) [3].

Недоліком у правовому регулюванні податків є неспівпадіння або протиріччя у законодавчих актах, що призводить до неправильної трактовки тих чи інших норм або методів оподаткування. Нерозвиненість системи адміністрування порушує нормальну господарчу діяльність підприємств, перешкоджає здійсненню статутної діяльності і відповідно – працевлаштуванню і оплаті праці людей, розрахункам з бюджетами тощо. Відповідно погіршується соціально-економічна ситуація [4].

Згідно рейтингу ВБРР «Paying Taxes 2010» українська податкова система займає 181 місце з 183. Підприємцям доводиться платити 147 податків, витрачаючи на це більш ніж 736 годин. Податкову систему обтяжують заплутані механізми нарахування оподатковуваних баз, об'єм обов'язкової звітності, кількість контрольних і наглядових процедур, котрі вимагають як гіпертрофованого апарату уповноважених контролюючих органів, так і непродуктивних затрат підприємців [5].

Висновок. Необхідно провести кодифікацію податкового законодавства країни у Податковий кодекс, який нині розробляється. Це буде сприяти визначенню засад відносин між платниками податків та державними органами стягнення і контролю. Об'єднання розрізаних нормативних актів з цього питання в межах одного документу дозволить спростити такі відносини шляхом уніфікації їх регулювання. Теперішніми цілями є створення якісної податкової системи, яка дозволить забезпечити сприятливі умови для ведення бізнесу, здійснення інвестицій та збільшення сукупних податкових надходжень до усіх рівнів бюджетів та державних цільових фондів. Зростання податкових надходжень до бюджетів не повинне залежати від рівня податкового навантаження, а має забезпечуватись за рахунок прискорення оборотності капіталу і підвищення ділової активності суб'єктів господарювання.

Ліквідація недоліків системи адміністрування податків має проводитися по таких напрямках:

розробка чітких об'єктивних та доступних процедур податкового обліку, звітності і реєстрації. Недопущення викривлення інформації внаслідок застосування різних методик обліку та стандартизація строків подання звітності;

чітка регламентація повноважень контролюючих органів, впровадження обмежень та кваліфікаційних вимог до посадових осіб контролюючих органів. Введення адекватної відповідальності посадових осіб за неправомірне використання таких повноважень та/або порушення прав платників податків;

налагодження співпраці банків, митних та податкових органів задля оперативного реагування на зміни кон'юнктури світового ринку, а також торговельних режимів в інших державах та структури економіки в Україні. Недопущення скасування банківської та комерційної таємниці;

розробка стратегії регулювання непрямими податками, визначення методів диференціації платників, об'єктів та ставок оподаткування, справедливого та прозорого механізму податкових пільг;

інституціональний розвиток положень ст. 92 Конституції України та ст. 1 Закону України «Про систему оподаткування», що забезпечить стабільність та узгодженість регулюючого впливу держави у сфері оподаткування, а також положень низки Указів Президента України щодо спрощення систем звітності та оподаткування;

розробка та реалізація програм по підвищенню освітнього, культурного, професіонального та духовного рівня платників податків.

На нашу думку реалізація цих заходів зробить можливим проведення податкової реформи в Україні, що в свою чергу призведе до розвитку економіки та суспільства.

Список літератури: 1. *Ластовецький А. С.* Організаційно-правові засади адміністрування податків // *Право України.* – 2003. – № 11. – С. 37–40. 2. *Селіванов А.* Адміністрування податків: нові проблеми в адміністративному та фінансовому праві України // *Право України.* – 2002. – № 2. – С. 34–38. 3. *Павленко Р.* Міжнародний інститут порівняльного аналізу «Система адміністрування податків в Україні», 09.01.2003, Інтернет-видання Юриспруденція он-лайн, www.lawyer.org.ua; 4. *Кирей А.* «О толкованиях строгих и не совсем... (размышления по поводу налоговых разъяснений)», *Бухгалтерия* N19/01(486/1) от 13.05.2002 г. 5. Рейтинг всевітнього банку Paying Taxes 2010, <http://russian.doingbusiness.org>. 6. *Мірошник В. В.*, Податкова реформа в Україні в контексті євроінтеграції, КНТУ, Економічні науки, 2010, вип. 17. 7. *Швабій К.І., Гусак Ю.Д.* Напрями підвищення ефективності адміністрування податків в Україні. // *Наукові записки. Серія економіка. Нац. Університет Острозька Академія.* Випуск 10. – Ч.1. – 514 с., 2008 р.

Надійшла до редколегії 18.10.10